

NEMZET MŰVÉSZE DÍJAZOTTAK

2021. NOVEMBER 5.

A Magyar Művészeti Akadémia kezdeményezésére – 2013-ban – az Országgyűlés a magyar művészeti élet kimagasló teljesítményt nyújtó, elismert képviselőinek személyes megbecsülése, méltó életkörülményeinek biztosítása céljából alapította a Nemzet Művésze díjat, amely a legrangosabb hazai művészeti elismerés, és amelyet 2014-ben ítél oda első alkalommal a díj Bizottsága. A nemzet művészei egy időben legfeljebb 70-en lehetnek. A díjat minden évben a Magyar Művészeti Akadémia köztestület „születésnapján”, november 5-én adják át.

2021-BEN A NEMZET MŰVÉSZE DÍJ BIZOTTSÁG TAGJAI

FERENCZ ISTVÁN

bizottsági elnök, belsőépítész, építőművész,
a Nemzet Művésze, az MMA rendes tagja;

A kultúráért felelős miniszter által felkért tagok:

EPERJES KÁROLY

színművész, az MMA levelező tagja,
a Halhatatlanok Társulatának örökös tagja;

OROSZ ISTVÁN

grafikus, filmrendező, a Nemzet Művésze,
az MMA rendes tagja;

A Bizottság elnöke által felkért tagok:

BUDA FERENC

költő, műfordító, az MMA rendes tagja,
a Nemzet Művésze;

FINTA JÓZSEF

építőművész, az MMA rendes tagja, a Nemzet Művésze;

KISS JÁNOS

balettművész, az MMA alelnöke;

KORNISS PÉTER

fotóművész, a Nemzet Művésze;

KUBIK ANNA

színművész, az MMA rendes tagja;

MEDVECZKY ÁDÁM

karmester, az MMA rendes tagja;

SEBŐ FERENC

előadóművész, népzene kutató, az MMA levelező tagja,
a Nemzet Művésze;

VÁRI FÁBIÁN LÁSZLÓ

író, költő, műfordító, néprajzkutató, az MMA rendes tagja.

A Nemzet Művésze díj Bizottság 2021-ben hat művésznek ítélte meg a Nemzet Művésze díjat:

AKNAY JÁNOS festőművész – Képzőművészet díjkategóriában

ANDRÁS FERENC filmrendező, forgatókönyvíró, producer – Filmművészet díjkategóriában

MAURER DÓRA grafikus, festőművész – Képzőművészet díjkategóriában

REVICZKY GÁBOR színművész – Színházművészet díjkategóriában

SAPSZON FERENC karnagy, zeneszerző – Zeneművészet díjkategóriában

ZÁDORI MÁRIA énekművész – Zeneművészet díjkategóriában

A Nemzet Művésze díjakat 2021. november 5-én adta át Vashegyi György, a Magyar Művészeti Akadémia elnöke, valamint prof. Kásler Miklós, az emberi erőforrások minisztere az MMA székházában, a Pesti Vigadó Dísztermében. A tavalyi, VII. Nemzet Művésze díjátadó ünnepséget a járványügyi helyzet alakulására tekintettel a Magyar Művészeti Akadémia elhalasztotta. Így a tavalyi díjazottak is – Nagy Ervin építőművész, Dárday István filmrendező, Hildebrand István operatőr, Péreli Zsuzsa textilművész, keramikus, restaurátor, Bereményi Géza író, forgatókönyvíró, rendező, Szakonyi Károly író, Farkas Ádám szobrászművész, Földi Péter festőművész, Kovács Miklós képfestő mester, Ránki Dezső zongoraművész – most vehették át ünnepélyes formában a díjat. A szintén tavaly díjazott Soproni József zeneszerző 2021 áprilisában elhunyt.

A 2021-es díjazottak laudációit és „a Nemzet Művésze” cím odaítélésének indoklásait a mellékelt sajtóanyag tartalmazza. Az összes díjazott, valamint a Nemzet Művésze díjról további információ a nemzetmuvesze.hu oldalon található.

A Magyar Művészeti Akadémia Titkárságának Sajtóosztálya

AKNAY JÁNOS

Kossuth- és Munkácsy Mihály-díjas festőművész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja. Művészetéért megkapta a Magyar Művészetért Díjat és a Magyar Örökség díjat. Büszke tulajdonosa a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztje, polgári tagozat kitüntetésnek, valamint a Magyar Érdemrend tisztikeresztjének. Szentendre Város Díszpolgára.

Aknay János az 1970-es évek első felétől folyamatosan jelen van önálló gyűjteményeivel a hazai és külföldi kiállítóterekben. Munkássága összefonódott a szentendrei avantgárd fiatal művésznemzedék törekvéseivel, akik a Vajda Lajos Stúdióba tömörültek. Ez a ma is aktívan munkálkodó csoport számos művészeti irányzatot, megannyi művészeti ágat és kifejezésformát integrált tevékenységébe.

Aknay János munkássága ebben a közegben a szentendrei konstruktív-geometrikus művészeti hagyományhoz erős szálakkal kapcsolódva bontakozott ki. Az elvont, geometrikus alakzatokra szervezett, jellegzetesen szentendrei építészeti motívumokat idéző kompozícióiban hangsúlyosan jelentek meg az archaikus rovásírás-jelek. Majd képeinek központi jelentőségű kifejezőelemévé az angyal-motívum vált. Műveivel a mai napig állandó szereplője a csoportos tárlatoknak, az országos művészeti seregszemléknek a hagyományos táblaképfestészet és a grafika műfajában.

Művészi alkotómunkája mellett a kezdetektől rendkívül aktív és hallatlan széleskörű művészeti szervezőtevékenységet is kifejt. Kezdetben Szentendre művészeti életében, majd az országos művészeti fórumokon is számos szervezetben, társaságban, testületben, kuratóriumban vállalt vezető szerepet. Ő a közösségi művész archetípusa, akinek pályája mindig gazdagodik és gazdagít.

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza képzőművészet területén Aknay János festőművész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja részére több évtizedes kimagasló művészi tevékenysége és művészetszervező munkássága elismeréseként.

ANDRÁS FERENC

Kossuth- és Balázs Béla-díjas filmrendező, forgatókönyvíró, érdemes művész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja. Alkotásával többek közt elnyerte az 1978-as Karlovy Vary-i Filmfesztivál fődíját és ugyanebben az évben a magyar Filmkritikusok nagydíját.

András Ferenc filmjeinek eredetisége, sajátos hangja, ironikus, groteszk társadalomrajza, összetett történelemszemlélete a nagyjáték- és a televíziós filmnyelvben ugyanúgy hiteles. Ez teszi őt az egyik legérdekesebb karakterré a magyar filmművészet világában.

A hatvanas években előbb a televízióba, majd a filmgyárba került, ahol az I. Stúdióban rendezőasszisztens lett. Forgatott többek között Ranódy László, Fábri Zoltán, Máriássy Félix és Sára Sándor mellett. A Színház- és Filmművészeti Főiskola elvégzését követően, a Balázs Béla Stúdió tagjaként rendezte meg a *Dózsa népe* című ironikus szemléletű rövidfilmjét, majd a közönség és a szakma köreiben is népszerű első egész estét betöltő filmjét, *Veri az ördög a feleségét* címmel.

Későbbi jelentős alkotásai a *Dögkeselyű* és 1986-ban *A nagy generáció*. Ez utóbbi különösen könyörtelen láttelep a korról, melyben született, egyúttal kritikája az 1960-as évek illúziókergető lázadásainak is. A nyolcvanas években egy ideig a MAFILM önálló színésztársulatának vezetője volt, 1991-től a Dialóg Filmstúdió vezetője, 1998-tól a Duna Televízió szinkronstúdiójának művészeti vezetője. 1991-től játékfilmek producere, de készített portré- és dokumentumfilmeket is. A Színház- és Filmművészeti Egyetem tanára.

András Ferenc rendszerint olyan hősökről forgatott maradandó alkotásokat, akiket cserbenhagyott a történelem. Művei színvonalát jelzi, hogy azok egyszerre arattak filmes szakmai és közönségsikert, munkáival számos hazai és nemzetközi díjat nyert el. Filmes alkotói pályája rávilágít a közönségfilm-művészfilm hamis ellentétére, és segít annak feloldásában.

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza filmművészet területén András Ferenc Kossuth- és Balázs Béla-díjas filmrendezőnek, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagjának kiemelkedő alkotói életútja elismeréseként.

MAURER DÓRA

Kossuth- és Munkácsy Mihály-díjas grafikus, festőművész, filmkészítő, a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tagja, 2017 novembere óta a szervezet elnöke, egyetemi tanár. Megkapta a Hazám-díjat és Széchenyi Professzori Ösztöndíjban részesült. Zugló díszpolgára.

Maurer Dóra a magyar új avantgárd jeles képviselője. Az 1960-as évek kezdetén pályakezdése organikus és groteszk formákban gazdag rézkarcokkal, fametszetekkel indult. Az eltakarás, elfedés, elrejtés motívuma, amely majd későbbi munkáiban fontos szerepet játszott, kezdeti munkáiban is megjelent. Később konceptuális műveket kezdett alkotni, képzőművészeti eszköztára fotókkal, személyes akciókkal bővült. Nagyon változatos anyagokat vont be alkotásaiba, melyeknek növekvő-csökkenő rendszerbe sorolásával tárgyakat hozott létre, sőt ugyanennek a matematikai rendszernek geometrikusan absztrahált festészeti és plasztikai variánsait is megalkotta. A mozgások folyamatait részben fotókkal, de inkább a film segítségével rögzítette.

Az 1970-es évek közepén indította *Kvázi-képek* sorozatát, mely képeken egy geometrikus raszter-rendszer valamelyik részletét kiemelte, felnagyította, s elhelyezte a síkban, később a térben is. Az 1980-as években mindez a *Zsilipek*hez, a fénnel, folyadékkal végzett struktúra-elemzésekhez vezetett, sőt később kiszínesedtek és kiléptek a térbe a Kvázi-képek. Színekkel különbözteti meg és emeli ki a síkokat és a mennységeket, melyekhez formázott vásznakat használ. Az 1990-es évektől nyolc standard színből álló alkotásait oldottabb kompozíciós rendszerrel váltotta fel. Később a görbült síkok és a tér formáját állította művészete középpontjába. Alkotásai az iróniát és a humort sem nélkülözik. A londoni Tate Modernben, a világ egyik legfontosabb kortárs múzeumában majd' egy évig tartó nagysikerű önálló tárlattal mutatkozott be.

Képzőművészeti tevékenysége mellett vezető gondolkodója a magyar kultúrának és úttörője a képzőművészeti filmben gondolkodásnak, emellett figyelemreméltó a művészetpedagógiai és kiállítás-szervezői tevékenysége is.

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza képzőművészet területén Maurer Dóra grafikus, festő, filmkészítő részére alkotói életútja elismeréseként.

REVICZKY GÁBOR

Kossuth- és Jászai Mari-díjas színművész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja. Művészetéért megkapta két alkalommal is a Hegedűs Gyula-emlékgyűrűt és az Ajtay Andor-emlékdíjat. Kérdemelte a Ruttkai Éva-emlékdíjat, az Arany Medál díjat és a Tolnay Klári-díjat.

„Reviczky azon kevés színész közé tartozik, akiknek titkuk van, sejtelmességük, belső adottságuk, akik – úgy is mondhatnám – médiumok” – mondta róla Gyurkovics Tibor.

A Színház- és Filmművészeti Főiskolát Kazimir Károly osztályában végezte el. Pályafutása alatt tagja volt a Kaposvári Csiky Gergely Színháznak, a debreceni Csokonai Színháznak, a Miskolci Nemzeti Színháznak, a Kecskeméti Katona József Színháznak, a Vígszínháznak és a Nemzeti Színháznak. 2016 óta szabadúszóként tevékenykedik. Egész korán megfogalmazódott benne, hogy a szakmát csak a színpadon, a közönség előtt lehet megtanulni igazán. „Akkortól igazán színész valaki, amikor egy színháznyi ember előtt önmaga tud lenni” – vallja szakmájáról.

Reviczky Gábor nagy játékos, tud és szeret is játszani. Fanyar humorú, közkedvelt színész, aki kivételes átélő erővel formálja meg a groteszk, ironikus karaktereket is. Miképpen teszi azt évtizedek óta Argan szerepében Molière *Képzelt betegében*. Emellett a fiatal generációk nagy örömeire komédiázik Baluként Kipling klasszikus művében *A dzsungel* könyvében. Az elmúlt évtizedekben számos filmben és tévéjátékban szerepelt, valamint sajátos hangját több hangjátékban és hangoskönyvben is hallhatjuk.

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza színházművészet területén Reviczky Gábor színművésznek, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagjának a magyar és a világirodalom klasszikus színpadi és filmszerepeinek nagy mesterségbeli tudással és mély művészi átéléssel megformált alakításaiért, valamint filmszerepekben nyújtott feledhetetlen és hiteles színészi alakításaiért.

SAPSZON FERENC

Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas karnagy, zeneszerző, a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola alapítója és művészeti vezetője, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja. Megkapta többek között a Magyar Érdemrend lovagkeresztjét és a Magyar Örökség díjat is.

Ifj. Sapszon Ferenc zenész családba született. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Tanárképző Karán végzett zongora, majd középiskolai énektanár és karvezető szakon. 1978-tól tíz éven keresztül egy ének-zenei általános iskola énektanára volt, ahol tudatosodott benne a zene nevelő, jobbító hatása a gyermeki lélekre.

Megalapította a Jubilate Gyermekkart, amely hazai és nemzetközi elismerést vívott ki magának, majd kidolgozta a Kórusiskola tervét. 1996-tól 2000-ig az ELTE Tanárképző Főiskolai Kar zenei tanszékén, majd 2003-tól 2011-ig a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen tanított. 1996-ban megalapította a Cantate Vegyeskart, jelenleg is ennek vezetője. Különböző kórusaival számos díjat nyert hazai és nemzetközi fesztiválokon, köztük több karnagyi különdíjat is.

Sapszon Ferenc ma egy igazi éneklő közösség, kóruscsalád vezetője, a Kodály Zoltán Kórusiskola művészeti igazgatója. Amit létrehozott, az Kodály Zoltán elképzeléseinek mai megtestesülése. A jól ismert kodályi mondás – „Legyen a zene mindenkié!” – itt valósággá válik.

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza zeneművészeti területen Sapszon Ferencnek a zeneművészet és a kórusművészet területén kimagasló, összefogó, felemelő művészi tevékenység folytatásáért.

ZÁDORI MÁRIA

Kossuth-díjas és Liszt Ferenc-díjas énekművész, kiváló művész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja. Felvételeivel többek közt elnyerte a Magyar Rádió Nívódíját és a Hungaroton-díjat.

Zádori Mária énekes tanulmányait Nagykanizsán kezdte. 1965-ben, még középiskolásként első díjat nyert a Magyar Rádió és Televízió Ki mit tud versenyén.

Alapító tagja az 1971-ben alakult Ars Renata Szólóénekegyüttesnek, a Magyar Bach Társaságnak és a Magyar Régizenei Társaságnak. A Capella Savaria barokk zenekarral annak 1981-ben történt megalakulása óta rendszeresen együttműködött. Mintegy 50 hanglemezfelvételének jelentős részét is velük készítette, ezek közül négy elnyerte az Év Hanglemeze díjat. Az 1990-ben a Hungarotonnál megjelent Juditha Triumphans-albumot, amin szólistaként ő is szerepel, a közelmúltban minden idők legjobb 10 Vivaldi-felvétele közé választották. 1986 óta a Nemzeti Filharmónia szólistája. Repertoárja a XVI. századi művektől a XIX. századi művekig terjed. Szerepelt Európa szinte valamennyi országában, rendszeres vendége a nagy régizenei fesztiváloknak. Különös gondot fordít a régi magyar muzsika ápolására, amit számtalan hangversenyének műsora, illetve az Ars Renata Szólóénekegyüttessel és a Vagantes Trióval készített lemeze is tanúsít.

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza zeneművészeti területen Zádori Mária Kossuth-díjas énekművész részére kiemelkedő énekművészi teljesítményéért, reneszánsz és barokk zeneművek autentikus előadásáért, valamint a régi magyar muzsika ápolásáért és megismertetéséért elért eredményeiért.

A 2020-BAN NEMZET MŰVÉSZE DÍJJAL DÍJAZOTTAK:

NAGY ERVIN

Kossuth-díjas építész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja. Munkásságáért korábban elnyerte a Magyar Művészetért Díjat, az Alternatív Kossuth-díjat és a Magyar Érdemrend lovagkeresztjét, valamint megkapta a Magyar Művészeti Akadémia Aranyérmét is.

Tanulmányait követően, fiatalemberként kapcsolódott a magyarországi szerves építészeti mozgalomhoz, és már diplomamunkája meghatározó volt az expresszív és organikus épület- és funkcióformálás világában. Részt vett a 70-es évek országbontó folyamatával szembehelyezkedő faluház programban. Közös barátok, ismerősök révén figyelt fel rá Makovecz Imre és hívta meg a műtermébe dolgozni.

Nagy Ervin hisz a magyar építőművészeti eredetiségében, és maga is tevőlegesen vesz részt annak nemzetközi terjesztésében. Szerinte a magyar építészeti anyanyelv valós, létező dolog, amit a világszerte jegyzett Bartók Béla mintájához hasonlóan kell ismertté tenni. Megvalósult épületei a nemzetközi építészeti irodalom emlegetett példái lettek. Német, francia vándor mesterlegények dolgoztak munkáin, s váltak hazájukban e tudással saját stílusuk mesterévé.

A közösségért végzett munkája során alapvető értékeket fogalmazott meg, amire hosszú távú együttműködés alapozható, és nemcsak az építésztsadalmon belül. Ilyennek látja a jó építészet ismérveit: a tartósságot, hasznosságot és arányosságot.

Nagy Ervin életműve, építőművészete a magyar népi építészet forma- és motívumvilágát továbbörökítő, organikus épületei a kortárs magyar építészet kimagasló alkotásai közé tartoznak. Olyan építész ő, aki közéleti szereplésével, önkormányzati és állami főépítési tevékenységével az ország és a magyar építészet ügyét szolgálja, a nemzeti építészetpolitika és építészeti érdekképviselő területén értékőrző munkát végez.

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza építőművészeti területen Nagy Ervin Kossuth-díjas építész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja részére életműve elismeréseként.

DÁRDAY ISTVÁN

Kossuth-díjas filmrendező, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja, a Film- és Fotóművészeti Tagozat volt vezetője. Az idén nyolcvan esztendőes rendező fél évszázados pályája folyamán tagja volt a Balázs Béla Stúdiónak és a Filmművész Szövetségnek, megkapta többek között a Balázs Béla-díjat, a Filmkritikusok Nagydíját, és a Magyar Művészetért-díjat.

Eleinte szociografikus, elemző és kritikus dokumentumfilmeket készített alkotótársával, Szalai Györgyivel, később számos dokumentum-játékfilmet, ezeket a külföldi kritikusok Budapesti Iskolának nevezték el.

Dárday István játék- és dokumentumfilmjeit a magyarországi társadalmi valóság iránti kivételes problémaérzékenység jellemzi. Bekerült a Balázs Béla Stúdióba, ahol vezetőségi tag is lett. Több filmjének témája, még a rendszerváltás előtt is, a vidéki fiatalokkal és öregekkel, a vidékiek hátrányos helyzetével foglalkozott. Dokumentumfilm-készítő tevékenységében emellett foglalkozott környezetvédelmi kérdésekkel, valamint a nemzeti identitás és a nemzeti kultúra kérdéseivel. Műveivel itthon és külföldön is átütő sikert aratott.

A legutolsó időkben filmjeiben nemzeti zarándokként járja az országot, felkeresik az új életre kelő, vagy éppen elhagyott kistelepüléseket. Ezekben a munkáiban bemutatja az általa szeretve tisztelt Makovecz Imre alkotásait Magyarországon és a környező országok magyarlakta vidékein.

Dárday István új látásmódot fejlesztett ki a dokumentum-játékfilmezésben, ezzel a – mára így híres – budapesti iskola egyik megteremtője lett. Emellett forgatókönyvíróként, valamint stúdióvezetőként, producerként is meghatározó alakja a magyar filmművészetnek.

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza filmművészet területen Dárday István Kossuth-díjas filmrendező, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja részére filmrendezői és művészetszervezői alkotó tevékenysége, a társadalmi folyamatok iránti érzékeny, műfajteremtő munkái, különleges életműve megbecsüléseként.

HILDEBRAND ISTVÁN

Kossuth- és Balázs Béla-díjas filmoperatőr és rendező, érdemes művész. A Magyar Köztársasági Érdemrend kiskeresztje mellett több filmművészeti díjat és életműdíjat tudhat a magáénak.

Dolgozott híradó operatőrként, tanított a Színház- és Filmművészeti Főiskolán. Rövidfilm-operatőr, majd játékfilm-operatőr volt, később a Mafilm Nemzetközi Stúdió főoperatőre, ezt követően a Pannónia Filmstúdió főoperatőre, majd a Videovox Stúdió produkciós és művészeti vezetője lett.

Virtuózan kezeli a kézikamerát, emellett van érzéke a monumentalitás iránt is. Sajátos megvilágítások, kiemelkedő mestereként a hatvanas évek legnépszerűbb, leglátványosabb produkcióiban dolgozhatott Keleti Márton és Várkonyi Zoltán alkotótársaként, de részt vett nemzetközi tévésorozatok elkészítésében is, ezek operatőre volt.

Hildebrand István a magyar filmművészet kiemelkedő képességű, minden műfajban kísérletező operatőre, nemzedékének egyik legtehetségesebb képviselője. Olyan egyéniség, akinek munkáját formagazdagság, plasztikus fényhatások, kitűnően választott beállítások, és biztos technika jellemzik, emellett bravúros, újító technikai megoldások, optikai trükkök mestere. Aki minden feladatát úgy közelített meg, hogy azt kereste: mit tehet hozzá a látvány, a vetített nagyvászon élménye a történethez.

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza filmművészet területen Hildebrand István Kossuth-díjas filmoperatőr és rendező részére a magyar filmművészet egyik legjelentősebb operatőri életművének megbecsüléseként.

PÉRELI ZSUZSA

Kossuth-díjas textilművész, keramikus, restaurátor. Többek között megkapta a Munkácsy Mihály-díjat, és a Magyar Művészetért-díjat, valamint a Prima-díjat, emellett Érdemes és Kiváló művész.

Pérel Zsuzsa a 70-es évek első felétől a magyar gobelinművészet egyik megújítója, stílustermelője. Munkásságát elsősorban a századforduló, a monarchia világa, a régi fényképek hangulata határozza meg. Életművének jelentős része foglalkozik metafizikus és szakrális témákkal. Művei gyönyörű mesék, amelyeket csak a reneszánsz, és barokk gobelinek léptékével lehetne mérni. Egyéni szépségű, lebegő mesészerű költőiség, utolérhetetlen emberszeretet, a múlt megértő visszaidézése, és a hallatlanul magas mesterségbeli tudás jellemzi.

Művészetét végigkíséri a festői látásmód és anyaghasználat. Maga komponálja, emlékezetében őrzi és hosszú hónapok munkájával maga is szövő műveit. Szövés közben pedig egyre újabb és újabb technikai megoldásokat fejleszt ki. Klasszikus technikával szőtt falikárpitjai mellett objektet, rajzokat és papírmunkákat is készít.

Pérel Zsuzsa a kortárs magyar kárpitművészet korszakos jelentőségű képviselőjeként nemcsak itthon, hanem külföldön is ismert és elismert. Ezt jelzi, hogy külföldi művészek közül elsőként önálló tárlatot rendeztek alkotásaiból a gobelin hazájában, a Franciaországban. Mesterségének egyszerre újítója, és kísérletező törekvései mellett hagyományainak megőrzője, az elődök örökségének továbbvivője. Életműve arról tanúskodik, hogy a gobelin ezer és ezer új lehetőséget hordoz, kezében az anyag komplex értelmet nyer, elgondolkodtat és érzelmet közvetít.

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza iparművészet területén Pérel Zsuzsa Kossuth-díjas textilművész, keramikus, restaurátor részére annak megbecsüléseként, hogy nem csupán kiváló alkotásokat hozott létre eddigi életművében, de az egész európai és magyar gobelin-művészet megújítására vállalkozott.

BEREMÉNYI GÉZA

Kossuth- és Prima Primissima díjas író, forgatókönyvíró, rendező, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja, a Magyar Érdemrend középkeresztje mellet elismerték József Attila- és Balázs Béla-díjjal, az Európai Filmdíjjal, és a Kölcsey-emlékplakettel.

Szabadfoglalkozású író, aki első munkáival rögtön a fiatal írónemzedék élvonalába került. Emellett kisebb-nagyobb megszakításokkal, több mint három évtizeden át írt dalszövegeket Cseh Tamás számára, melyekben kimondódtak olyasmik, amiről hallgatott az akkori irodalom és a filmművészet. Műveiben a nagy igazságokat a történelmi múltból lassacskán így mondhatta el, ebben a képes beszéd formában.

Szinkron dramaturg is volt a Pannónia Filmstúdióban; külföldi játékfilmek magyar szövegváltozatát írta. Eközben már önálló forgatókönyveket készített rendező kortársai számára. Előbb írói konzultáns, majd társszerző lett, később önálló forgatókönyvíró, majd rendező. Több, egész estét betöltő filmet készített, valamennyit saját forgatókönyve alapján.

A kilencvenes évek közepén a szolnoki Szigligeti Színház rendezője volt, majd a zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház művészeti vezetőjeként dolgozott, később ennek a színháznak lett örökös tagja.

Bereményi Gézát hosszú évtizedek óta hasonló kérdések foglalkoztatják: a személyiség, az egyéni egzisztencia világban betöltött helyét keresi, ahol az egyén múltja és az őt körülvevő közösség történelme rajzolja meg a viszonyokat. Gazdag életútja bőséges élményanyagot szolgáltatott számára, hogy életműve a nagy történelmi tablók mellett megmaradjon a hétköznapi igazságok, az átlagemberek sorsának szíven viselőjeként.

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza irodalom művészeti területen Bereményi Géza Kossuth-díjas író, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja részére rendkívül sokoldalú, több művészeti ágban is jelentős életműve elismeréseként.

SZAKONYI KÁROLY

Kossuth- és József Attila-díjas író, drámaíró, dramaturg, a Digitális Irodalmi Akadémia alapító tagja, a Magyar Írószövetség és a Francia Drámaírók Szövetségének tagja. Többek között kiérdemelte a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztjét, a Magyar Művészetért Díjat és a Prima díjat.

1961-ben jelent meg első kötete a Magvető Kiadónál, ezt követően elbeszélései, regényei mellett sorra mutatták be drámáit, tévéjátékait, színpadi adaptációit és rádiójátékait. Életműkiadása 15 kötetben jelent meg.

Drámaírói munkássága különösen sikeres: az *Adáshiba* című darabját 1970 óta körülbelül százszor mutatták be több kis- és nagyváros színházában, de látható volt Európa legnagyobb teátrumaiban is – ez különlegesség a magyar színművek között.

Szerkesztőbizottságok, kuratóriumok tagjaként rendkívül tevékeny az irodalmi élet szervezésében is. Az *Írók lámpafényénél* című könyveivel és a *Lyukasórában* megjelenő sorozatával pedig sokat tett a kortárs irodalom és az elődök újrafelfedezéséért.

Szakonyi Károly műveiben közvetlen elbeszélő hangon és erkölcsi érzékenységgel ábrázolja az önmagukat és emberi hivatásukat kereső hőseit. Ezen alapuló életműve, sikeres kötetei és nagy közönséget vonzó drámái hosszú évtizedek óta meghatározóak. Ez tette őt a magyar szépirodalom napjainkban is elismert és népszerű szereplőjévé.

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza irodalom művészeti területen Szakonyi Károly Kossuth-díjas író, drámaíró, dramaturg részére a magyar irodalom kiválóságaként létrehozott életműve elismeréseként.

FARKAS ÁDÁM

Kossuth-díjas szobrászművész, egyetemi tanár, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja. Munkácsy Mihály-díjas és Érdemes művész, emellett megkapta a Prima-díjat, a Samu Géza-díjat és a Kerényi Jenő-díjat.

Farkas Ádám a kortárs magyar szobrászművészet egyik kiemelkedő alakja, aki az 1960-as évektől induló töretlen alkotói pályáján a szobrászat hagyományos eszközeivel értékálló, tiszta eszmeiséget közvetítő, nemesen egyszerű formákból építkező plasztikákat készít.

Művészetében idealizmusa a természet iránti szeretetből és tiszteletből táplálkozik, mindent ehhez viszonyít, ugyanakkor ízig-vérig szobrász, mert a formaanalízis vágya újabb és újabb plasztikai jellegű problémák átgondolására ösztönzi. Folyamatosan keresi a világban megnyilvánuló alkotóerőt, annak létjogosultságát.

„Átalakítható-e a világ?” – teszi fel gyakran a kérdést, ami jól világítja meg művészi attitűdjét. Számára epicentrum a természet, mindent ehhez mér és ehhez alakít, központi kérdése, hogy a világban a szobrászat milyen szerepet tölthet be, az organikus kifejezőmód elsődleges nála. Bár dolgozik bronzsal és fával is, megszállottan faragja a követ, ezt az ellenálló, kemény és nemes anyagot.

Művei ma már jelentős hazai és külföldi köz-, illetve magángyűjtemények részét képezik, köztereket díszítenek. Rendszeres résztvevője hazai és nemzetközi kiállításoknak.

Farkas Ádám a művészeti közélet szervezésében is aktív, emellett a művészeti oktatásban évtizedek óta részt vesz, fiatalon kijutott Párizsba, ahol művészetet hallgathatott, majd itthon tanított is, jelenleg professor emeritusként tanít a Magyar Képzőművészeti Egyetemen, melynek korábban rektora és sokáig a szobrász tanszék vezetője is volt.

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza képzőművészet területén Farkas Ádám Kossuth-díjas szobrászművész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja részére nemzetközi mércével mérve is jelentős művészeti tevékenysége és a művészeti életben betöltött szerepe megbecsüléseként.

FÖLDI PÉTER

Kossuth- és Prima Primiissima díjas festőművész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja. Művészetéért Derkovits-nívódíjat, Munkácsy Mihály-, SZOT- és Magyar Művészetért-díjat kapott, valamint elnyerte a Magyar Köztársasági Arany Érdemkeresztjét, emellett az Érdemes Művész kitüntető cím tulajdonosa.

Földi Péter művészete egyéni utat jár be. Művészettörténeti vélemény szerint az emberi lét legalapvetőbb igazságairól festi tiszta színekben felfénylő „meditációs” képeit. Ezeket jelekké fokozott, de eredeti létüket-lényüket is megőrző növények, madarak, s a velük ambivalens viszonyban együtt élő, szuggesztív tekintetű, formailag sematizált emberfigurák népesítenek be. Neki a természettel való szerves együttélés, a népi hagyomány, és a tiszta naivsággal készült gyermekrajz eleven inspirációs forrás. Földi Péter ecsetje nyomán a szűk élettér kozmikussá alakul és tág érvényességűvé nyílik.

A furcsa képkivágások, a szokatlan nézőpontok, a síkszerű kompozíció, s az átalakulások-átalakítások, a torzulások-torzítások révén az állati és emberi tulajdonságok elmosódnak, felcserélődnek. Váratlanul újszerű mondanivalóval telítődnek.

Művészetét olajjal vászonra és fatáblára, vizes páccal merített papírra festve és ceruzával rajzolva, vagy bronz-kisplasztikáin jeleníti meg. Földi Péter munkáin embereket, valóságos és képzelt állatokat látunk a fehér, a rózsaszín háttér előtt, vagy inkább e világos színfalak között, vagy sejlenek elő a barnás-fekete, titokzatos, sötét derengésből, melyet legutóbb, Múcsarnok-beli kiállításán is megcsodálhattunk.

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza képzőművészet területén Földi Péter Kossuth-díjas festőművész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja részére iskolateremtő emblemikus alkotói tevékenysége, egyéni, magas szintű művészete és életműve elismeréseként.

KOVÁCS MIKLÓS

Kossuth-díjas népi iparművész, kékfestő mester, a népművészet mestere, a Magyar Művészeti Akadémia köztestületi tagja. Több művészeti díj mellett megkapta a Lengyel Köztársaság Tisztikeresztjét, valamint Tiszakécske Város Díszpolgári címét.

Kovács Miklós többgenerációs kékfestő családba született, ahol a kékfestés tudománya, a munkafolyamatok ismerete nemzedékeken át öröklődött. Ő is – iskolái mellett – kékfestő mester édesapjától tanulta a szakmát és annak féltve őrzött titkait. A régi családi műhelyt több ízben korszerűsítette, gépeket, eszközöket szerzett be a munka meggyorsítására és megkönnyítésére.

Munkájában ötvözi a több száz éves hagyományt az új tervezések és kísérletezés eredményeivel. Ennek köszönhető, hogy napjainkban tiszakécskei műhelye számít az ország legmodernebb ilyen létesítményének.

Művei tökéletes technikai kivitelben készülnek, amihez régi nyomódúcokat is használ, elsősorban a kézi mintázásnál. A különféle kiállításokon igen népszerűek kékfestő kelméi és lakástextíliái. E szép és ma már ritka mesterség szeretetét családjára is átörököltette, felesége és lányai népi iparművészek és méltó folytatói a családi örökségnek.

Kovács Miklós kiemelkedő mesterségbeli tudásával élete során mestertársai szakmai nagyrabecsülését is kivívta, lakhelyén különleges tisztelet övezi. Termékei híven tükrözik egy régi, ma már kevesek által gyakorolt mesterség tapasztalatait és szakmájának újjító szándékát.

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza népművészeti területen Kovács Miklós Kossuth-díjas népi iparművész részére az évszázados múltra visszatekintő művészi mesterség: a kékfestés „dinasztikus” művelésének és társadalmi megbecsültségének megőrzése, fenntartása, és továbbadása érdekében folytatott munkássága, valamint a magyar népi kultúra ápolásának, értékteremtő gyarapításának elismeréséért.

RÁNKI DEZSŐ

Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas, kiváló és érdemes zongoraművész. Megkapta többek között a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje a csillaggal és a Budapest díszpolgára címet, a Magyar Művészetért és a Prima Primiissima díjat.

Ránki Dezső a híres zeneakadémiai Kadosa-osztály tagja volt. Főiskolai éveitől kezdve rendszeresen vendégszerepelt külföldön is, tanulmányai befejeztével a Zeneakadémián tanított. A Filharmónia szólistájaként adott koncerteket a világ különböző részein. Sok neves fesztivál vendége volt, ahol kamarazenészként is sokszor lépett pódiumra. A világ vezető zenekarai társaságában játszhatta el a zongoraverseny repertoár nagy részét. Több mint félszáz lemezt készített, a Hungaroton mellett több fontos külföldi cég is kiadta műveit.

A kritikusok szerint nála minden, ami másnál mesterkéltnek hat, egyszerűvé válik, minden, ami egyébként bonyolult, magától értetődővé lesz. Kiemelkedő rendkívüli muzikalitása, biztos stílusérzéke, költői előadásmódja, zenélésének mélysége és intenzitása, elegáns és biztos virtuozitása.

Ránki Dezső a magyar előadó-művészet napjaink egyik leghitelesebb képviselője, aki öt évtizede egységesen magas színvonalon képviseli az egyébként is világhírű magyar zongoraművészek társadalmát itthon és külföldön.

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza zeneművészeti területen Ránki Dezső Kossuth-díjas zongoraművész részére, aki művészetével nagyban hozzájárul a magyar kultúra gazdagításához, terjesztéséhez hazánkban és a nagyvilágban egyaránt.

SOPRONI JÓZSEF †

Kossuth- és Erkel-díjas zeneszerző, zenepedagógus, érdemes művész. A Bartók–Pásztory-, a Pázmány Péter- és az Artisjus-díj mellett megkapta a Kiváló művész elismerést és a Sopron díszpolgára címet.

Szülővárosában, Sopronban tanult zongorázni, majd a Zeneművészeti Főiskolát követően zeneelméletet, aztán zeneszerzést tanított. A Zeneakadémián is oktatni kezdett, előbb docensként, majd egyetemi tanárként, később rektorhelyettes, majd az egyetem rektora lett. Az ő idején jött létre a csembaló tanszak, kezdődött a jazz oktatása, és a vidéki tanárképzőkben négy évre emelték a képzési időt. Haláláig volt professor emeritus az Alkotóművészeti és Zeneelméleti Ismeretek Tanszékének zeneelmélet szakcsoportjában. Műveiből több rádió- és hangfelvétel készült, főleg a Hungaroton kiadásában.

Zeneszerzői ars poeticáját így fogalmazta meg: „Annak a műnek van létjogosultsága, amelyet csak az írhatott, aki írta. Csak annak a műnek van létjogosultsága, amelyben teljes hitelességgel megjelenik az alkotó. Én csak annyit tehetek, hogy személyiségemet teljes mértékben átengedem a komponálásnak. Műveim csak belső szükségszerűségből születnek, akkor is, ha esetleg megrendelésre dolgozom. A zene okozzon örömet, ahogy ez évszázadok során működött. Amikor »szép« zenéről beszélek, nem gondolok stílusra, de hitelesen gondolkodó alkotó személyiségekre.”

Soproni József zeneszerzői munkássága egyrészt az európai klasszikus zene hagyományain nyugszik, másrészt az újkori magyar zenét szintézisteremtő tehetségével az európai zene mellé emelte. Művei gazdag, változatos műfaji keretekben teljesedtek ki.

A Magyar Művészeti Akadémia Nemzet Művésze díj Bizottsága a Nemzet Művésze címet adományozza zeneművészeti területen Soproni József Kossuth-díjas zeneszerző, zenepedagógus részére sok évtizedes kiemelkedő zeneszerzői és zenepedagógusi tevékenysége megbecsüléseként.